

דף קטו.

ח"מ סימן צז פעיף מז

עין משפט א.ב.

עיין לעיל דף קיד : ג.ד.ה.

ח"מ סימן צז פעיף יד

עין משפט ג.ד.ה.ו.ז.

ה. טו. אלמנה בין שהיא עניה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה ^ר שלא בשעת הלואה, ואפי' שליח בי"ד, ואם עבר ומשכן בגד אלמנה מחזירין ממנו בעל כורחו ^ש.

ואם תודה האלמנה תשלם ^ה, ואם תכפור תשבע ^א.

ה. טז. אבד ^ב או נשרף המשכון קודם שיחזירו הרי זה לוקה ^ג.

ה. יז. לערב מותר ^ד למלוה למשכן בזרוע גם שלא ע"פ בי"ד וליכנס לביתו ליטול המשכון, אלא אם הוא ערב קבלן ^ה שדינו כלוה שאסור למשכנו.

הגה: וי"א ^ו שכלי אוכל נפש אין למשכן גם מערב שאינו קבלן.

ר. משנה מציעא קט"ו ע"א.

וכתב סמ"ע אפי' ע"י שליח בי"ד לאלמנה עשירה אסור וה"ה גרושה והטעם משום שאין לה עוזר וסומך, ולאפוקי בתולה שהיא ברשות אביה, וכתב הש"ך בס"ק א' דצ"ע שהרי מכריחים האלמנה לשלם רק שאין ממשכנים אותה, וע"כ הטעם משום דלבה שבור ואין לצערה וטעם זה לא שייך בגרושה. ועיין בט"ז.

ש. כתב הסמ"ע בס"ק כ"ג היינו בעת צרכה אבל לא מיד.

ת. פי' ובי"ד מגבין מנכסיה, שלא אמרה תורה אלא שלא למשכן, אבל לא אמרו שלא להגבות.

א. כשאין שם שטר דאז הוי כפירת שיעבוד קרקעות, ה"ה.

ב. אפי' באונס, ומחשבין דמי המשכון בחובו הואיל ומשכן שלא ברשות קנאו ונתחייב בו באונסין, או"ת ס"ק ל' מובא בנתיבות בחידושים ס"ק י"ד.

ג. כדין כל לאו הניתק לעשה, אם אינו יכול לחזור ולקיים העשה, מכות ט"ו ע"ב. וכל זמן שהם בעין אינם לוקים משום דהוי לאו הניתק לעשה, ועיין בסמ"ע ס"ק כ"ה ובש"ך ס"ק ד'.

ד. שהכתוב אומר לא תבא אל ביתו של הלוח, ולא לבית הערב, סמ"ע ס"ק כ"ו מגמ' שם.

ה. טור מבעה"ת.

ו. טור בשם הרמ"ה. שזהו לאו בפני עצמו ואין בו מיעוט לערב, וה"ה בחובל כלי אלמנה אם היא נעשתה ערב, תומים ס"ק ל"ב. וה"ה גזבר להקדש או לעניים אסור לו למשכן

יח. מי שיש לו שכר אצל חבירו בין שכר עצמו בין שכר בהמתו או כליו או שכר ביתו, מותר למשכנו שלא ע"פ בי"ד וליכנס לביתו למשכנו^ז, ואם זקף עליו השכר כהלואה אסור^ח.

עין משפט זז.

ח"מ סימן צז סעיף ו

ו. בא המלוה למשכנו שלא בשעת הלואתו, לא ימשכנו הוא בעצמו שאם יעשה בעצמו עובר על לאו^ט, אלא בי"ד ישלחו שלוחם וגם שלוחם לא יכנס לביתו למשכנו, אלא אם ימצא דבר בחוץ ששייך ללוה יקחנו, ויש ביד השליח בי"ד ליקח המשכון מיד הלוה בכח ובזרוע ונותנו למלוה^י.

גם בחוץ שמותר למשכנו לא יקח ממנו דבר שעושים בו אוכל נפש, כמו רחיים^כ, ורכב של יד הגם שהם מטלטלים.

כלי אוכל נפש או כלי אלמנה רק שאם משכן א"צ להחזיר, ועיין בנתיבות ס"ק י"ז בחידושים.

ז. רמב"ם שם מברייטא במציעא קט"ו ע"ב. וה"ה אם גזלו והגזילה בעין, או אפי' הוציאה הגולן ולא נזקף דמי גזילתו במלוה, מותר למשכנו בעצמו, כ"כ ביראים ש"ך ס"ק ו' דהוי כשכר שכיר.

ח. דאז נעשה מלוה ואסור, נתיבות ס"ק י"ט.

ט. טור ממשנה מציעא קי"ג ע"א. משום דלא תבא אל ביתו. וכתב בבדק הבית שאם עבר ומשכנו הוא בעצמו אפי' בחוץ לוקה, אם לא שזה מרצונו של הלוה.

ובמלוה עצמו עובר אפי' בחוץ הגם שנאמר לא תבא אל ביתו לאו דוקא, אלא ה"ה שלא ישמוט בחזקה ממה שעליו או שבידו בפגעו בו אפי' בחוץ. אלא ששליח בי"ד אין בו איסור אלא שלא יכנס לביתו, סמ"ע ס"ק ז'.

י. ואם אחר שתפטו המלוה, בא הלוה להחזיק ולהוציא מידו, יכול המלוה להציל עצמו אף ע"י הכאה, סמ"ע ס"ק ט' מד"מ.

וכתב בר"ן דשליח בי"ד יכול להכותו בשוק אם יסרב לתת לו. סמ"ע ס"ק ט'. ואם חבל בו פטור.

כ. אבל אם בתחילה בשעת הלואתו הביא לו הלוה כלי אוכל נפש שלו ומבקש מהמלוה שילוונו עליו, הו"ל כאילו מכרו לו מדעתו ומותר. כ"כ הטור בשם הרא"ש ודלא כהרמב"ם, סמ"ע ס"ק י'.

ושלא בשעת הלואתו דוקא דברים הקרובים לעשות בהם אוכל נפש דומיא דרחיים. כמו שמפורט בסעיף ח'. סמ"ע ס"ק י"א, אם לא שנתן לו מרצונו.

אבל רחיים שהם מחוברים לקרקע אין בהם דין משכון אלא דין גוביינא אחרי שהתחייב בדין, וע"כ אין בי"ד יכולים לשלוח שליח לסגור הרחיים שלא יטחן עד שיפרע כשם שאין להם לעכב הלוה שלא יחרוש ולא יזרע עד שיפרע, כ"כ בנתיבות ס"ק ו' בחידושים מאו"ת.

הגה: אפי' ביקש המלוה ליכנס לבית הלוה רק לרשום כל מה שבביתו אין בי"ד נזקקין לו ליכנס לביתו כלל ל'.

ז. אם המלוה עבר ונכנס בעצמו לבית הלוה, ונטל מ' רחיים העליונה או הברזל והסובב והגלגלים, אפי' שרחיים זה היה מחובר לקרקע ולא שייך בהם משכון אלא גוביינא כקרקע, מ"מ בכה"ג שהוציא אותם מכלל קרקע ועשה אותם מטלטלין יש להם דין כלי אוכל נפש ומחזיר אותם ללוה בשעת מלאכה.

ל. מזה שהקפידה תורה וכתבה בחוץ תעמוד, משמע דכניסה לצורך העבוט אפי' לא יעבוט אותו אסור כ"כ ברמב"ם, ועיין בסי' צ"ט בב"י שביה"ד מחרמיין על הלוה שהוא יוציא כל אשר לו או שיביא כל אשר לו בכתב לבי"ד והם מסדרין לו. סמ"ע ס"ק ח'.
מ. וה"ה רחיים תחתונה רק שזה קשה שמחוברת לקרקע. נתיבות, אבל אם נתן לו הלוה בעצמו אין חובה עליו להחזירם בשעת מלאכה.

נ. כתב הסמ"ע בס"ק י"ד שמזה מוכח דבכל כלי אוכל נפש שחבלם דינא הכי, ואף שעבר בלאו, מ"מ מהני מעשיו דאין צריך להחזירם אלא בשעת מלאכה, ואחר שעשה הלוה בהם המלאכה צריך להחזירם למלוה, וכן לעולם. ונפ"מ דאין שביעית משמטתו. וגם בחבל בגד אלמנה, אף שעבר באיסור מ"מ אי עביד א"צ חזרה אם לא בעת צורך. ועיין בט"ז.